

NOTA

Wet houdende diverse bepalingen in stafzaken

Datum: 5 juni 2019
Departement: Studiedienst
Auteur: Nico Moons

1. Inleiding

Op 24 mei 2019 verscheen in het Belgisch Staatsblad de wet houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensten, en tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie en van het Sociaal Strafwetboek. De wet voert in 29 hoofdstukken wijzigingen door aan 23 verschillende wetten en wetboeken, zoals het Strafwetboek, het Wetboek van Strafvordering, het Gerechtelijk Wetboek, de wet op de voorlopige hechtenis, de wet betreffende de internering, de wet betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden, enz.

In deze nota vindt u een selectie van belangrijke en interessante wijzigingen.

2. Aangepast aan de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof

Artikelen 6 en 11 van de wet komen tegemoet aan het arrest van het Grondwettelijk Hof van 6 december 2018 (nr.174/2018) (zie <http://www.ordeexpress.be/artikel/179/2527/grondwettelijk-hof-maakt-onderzoeksrechter-opnieuw-bevoegd-voor-het-toelaten-va> voor meer uitleg). Dit arrest vernietigde artikel 39bis, §3 Sv., dat de bevoegdheid voor de uitbreiding van een zoeking in een informaticasysteem bij de procureur des Konings legde. Het Hof oordeelde dat de onderzoeksmaatregel een inmenging vormt in het recht op de eerbiediging van het privéleven die op zijn minst vergelijkbaar is met andere onderzoeksmaatregelen die enkel worden toegelaten door de onderzoeksrechter. Er was niet voorzien in extra waarborgen om het privéleven en de rechten van de verdediging te beschermen en de afschaffing van het voorafgaand optreden van een onafhankelijke en onpartijdige rechter te compenseren. Het Hof herstelde daarom het oude art.88 ter Sv. De gepubliceerde wet vervangt nu deze bepaling door een aangepaste versie van het vernietigde artikel 39bis, §3, waarbij de onderzoeksrechter in de plaats komt van de procureur des Konings.

Nog in navolging van het arrest zal in artikel 39bis Sv. de bescherming van het beroepsgeheim van advocaten en artsen ingevoerd worden, naar analogie met gelijkaardige bepalingen zoals artikelen 88bis en 90ter Sv.

3. Kwetsbare meerderjarigen

Artikelen 91bis t/m 101 Sv. over het verhoor van minderjarigen die het slachtoffer of de getuige zijn van bepaalde misdrijven worden gewijzigd. Het persoonlijk toepassingsgebied van de minderjarige wordt uitgebreid met 'elke kwetsbare meerderjarige'.

4. Snelrecht

De procedure van oproeping bij proces-verbaal (artikel 216quater Sv.) zal sneller verlopen. Om een signaal te geven aan delinquenten en het gevoel van straffeloosheid en onveiligheid van slachtoffers en burgers te verkleinen, heeft de wetgever ervoor gekozen de termijn voor de uitspraak van het vonnis te verkorten tot één maand na de zitting in plaats van twee maanden.

5. 'Quick wins Assisen'

De wet voert een aantal wijzigingen door die tot doel hebben de assisenprocedure efficiënter en minder zwaar te maken. Een niet-limitatieve opsomming:

- In overeenstemming met artikel 254 Sv. moet de voorzitter er zich van vergewissen dat de beschuldigde een raadsman heeft gekozen om hem in zijn verdediging bij te staan. Het betreft een verplichting op straffe van nietigheid. Het oorspronkelijke wetsvoorstel voorzag die nietigheidssanctie af te schaffen, maar de bepaling is uiteindelijk aangepast. De OVB reageert tevreden dat de sanctie behouden blijft ter bescherming van de rechten van de verdediging van de beschuldigde. Artikel 254 Sv. wordt wel aangepast voor wat betreft de termijn. De voorzitter is niet langer verplicht zich ten minste vijftien dagen voor de preliminaire zitting te vergewissen van de situatie, maar ten laatste vijftien dagen na de dagvaarding om te verschijnen op de preliminaire zitting.
- De wetgever wil voorkomen dat partijen de getuigenlijsten te laat of op de preliminaire zitting zelf neerleggen. Dat veroorzaakt immers achterstand. Het openbaar ministerie zal de lijst van getuigen die zij wenst te verhoren nu uiterlijk tien dagen voor de preliminaire zitting moeten neerleggen in plaats van vijf (art. 278, § 1 Sv.). De overige partijen kunnen uiterlijk vijf dagen later een lijst neerleggen van de eventueel bijkomende getuigen die ze wensen te horen.
- De mogelijkheid voor de voorzitter om verzoeken van partijen af te wijzen zoals beschreven in art. 278, § 2, vierde lid Sv., wordt aangepast. Hij zal dat nu kunnen wanneer vaststaat dat de getuigen kennelijk niet kunnen bijdragen tot de waarheidsvinding met betrekking tot het aan de beschuldigde ten laste gelegde feit, diens schuld of onschuld, of tot de moraliteit van de beschuldigde of het slachtoffer.

- Via invoeging van een nieuw artikel 278bis Sv. wordt het onderzoek van de nietigheden naar de preliminaire zitting verschoven. De voorzitter doet daarover uitspraak in een afzonderlijk arrest. De OVB gaat akkoord met de verschuiving maar geeft de voorkeur aan de beoordeling door een college van magistraten.
- De akte van beschuldiging hoeft niet langer integraal te worden voorgelezen. De procureur kan zich beperken tot de betekenisvolle delen, waarbij hij rekening houdt met het beginsel van de loyaliteit van de procedure (art. 292 Sv.). De OVB is van mening dat de procureur de ganse akte zou moeten blijven voorlezen. Ze meent dat de mogelijke tijdsinstaat beperkt is en niet opweegt tegen het risico dat juryleden onvoldoende op de hoogte zouden kunnen zijn.
- De OVB betreurt eveneens dat de nietigheidssanctie bij de eedaflegging van getuigen (art. 295 Sv.) wordt afgeschaft.

6. Nieuw hoofdstuk VI bis Sv.

In boek II, titel IV van het Wetboek van Strafvordering voegt de wet een nieuw hoofdstuk VI bis in. Artikelen 520bis t/m 520septies Sv. zullen de opsporing van personen die zich onttrokken hebben aan de uitvoering van hoofdgevangenisstraffen, opsluitingen of interneringen regelen.

7. Terroristische misdrijven

De gepubliceerde wet verhoogt de strafmaat voor deelname aan enige activiteit van een terroristische groep naar opsluiting van tien tot vijftien jaar en/of met een geldboete van 1.000 tot 200.000 euro (art. 140 Sw.). De gepubliceerde wet voegt daaraan toe dat de persoon in kwestie moest of had moeten weten dat zijn deelname zou kunnen bijdragen tot het plegen van een misdrijf door deze terroristische groep. Artikelen 140ter-141 Sw. worden ook gewijzigd zodat de activiteiten daarin vermeld niet enkel strafbaar zijn wanneer ze worden uitgevoerd voor het plegen van een terroristisch misdrijf, maar ook voor het bijdragen tot het plegen van zulk misdrijf. Er wordt ook een aparte (hogere) strafmaat voorzien wanneer deze activiteiten specifiek gericht zijn op minderjarigen.

8. Voorlopige hechtenis

Artikel 116 van de wet voegt enkele bepalingen toe aan artikel 24bis van de wet betreffende de voorlopige hechtenis. Voorlopige hechtenis kan uitgevoerd worden onder elektronisch toezicht, maar de wetgever wil inspelen op de onzekerheden die het goede verloop ervan kunnen verstoren zoals technische storingen maar vooral ook het gedrag van de verdachte. Wanneer er een reden is tot herroeping van het elektronisch toezicht (bv. ontsnapping met vernieling van het technisch materiaal), kan de procureur des Konings voorlopig en voor een maximale duur van vijf dagen bevelen om de voorlopige hechtenis voort te zetten in de gevangenis. Binnen die termijn moet de onderzoeksrechter uitspraak doen over de uitvoeringsmodaliteit van de voortgezette voorlopige hechtenis.

Het College van procureurs-generaal heeft reeds een omzendbrief gepubliceerd over de wijzigingen die art. 116 van de wet van 5 mei 2019 aanbrengen aan art. 24bis van de wet betreffende de voorlopige hechtenis. U kan die omzendbrief eveneens onder documenten op OrdeExpress vinden.

9. Inwerkingtreding

Artikel 200 bepaalt de verschillende data van inwerkingtreding van de wetsbepalingen. De artikelen die niet expliciet vermeld worden, zijn 10 dagen na publicatie in het Belgisch Staatsblad in werking getreden.